

*Ковальчук О. С.
Одеський національний університет імені І.І. Мечникова*

МОНЕТАРНИЙ МЕХАНІЗМ ЯК ФАКТОР СТАЛОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

Сучасний стан економіки України та зростання сили економічної кризи передбачає внесення змін до реалізації валютної політики. Хоча Національний Банк України сприяє нормалізації ситуації на грошово-кредитному ринку завдяки монетарним механізмам, але необхідно також запровадити додаткові міри для покращення ситуації на валютному ринку та в економіці країни в цілому.

Ефективність досягнення монетарних цілей насамперед залежить від трансмісійного механізму. Вивчення каналів, інструментів та визначення пріоритетних орієнтирів залежить від кожного конкретної економіки. Зовнішні шоки чи ендогенні фактори впливають щоденно на процеси, що відбуваються в економіці, тому цей механізм слід вивчати не в статичі, а в динаміці з урахуванням змінених умов.

Проблема монетарної трансмісії добре висвітлюється в роботах провідних українських науковців [1;2;3], а також їй приділяють багату увагу зарубіжних науковців тому, що вона є одною із найефективніших для аналізу в монетарної політиці, що дає розуміння в якому напрямку треба реалізовувати подальшу монетарну політику. Але модель монетарної трансмісії в Україні ще на стадії

розробки та до цих пір глибоко не були досліджені канали впливу на кредитно-грошову та валютну політику. Хоча досвід європейських країн вказують на те, що розробка такого механізму сприяє стабілізації на грошових ринках, економіки в цілому, та підвищення довіри населення до діяльності центральних банків.

Спираючись, на основні інструменти в західній науковій літературі виділяють такі основні канали передавального механізму монетарної політики як валютний, процентний, кредитний канали, канал очікувань економічних суб'єктів, канал цін на активів та канал заміщення.

Кожна країна має свої пріоритетні канали, які найефективніше впливають на монетарну політику. Так, наприклад, Центральний європейський банк використовує валютний канал, кредитний канал, канал заміщення. Для монетарної політики країн СНД важливими є валютний, грошовий, та кредитний канали (зокрема значний вплив відіграє банківське кредитування) [1]. В 2006 році в працях українських вчених можливо було знайти декілька каналів трансмісійного важеля для України: валютний канал, канал цін на активів та кредитний канал [2]. В 2007 році ще досліджуються відсотковий канал, та канал очікувань економічних агентів за період с 2000 по 2006 рр. [3].

Оскільки дослідження передаточного механізму є процес динамічний, і потребує постійного перегляду, то автор вважає за потрібним розглянути роботу механізму з 2006 по 2009 роки та виявити закономірності за допомогою регресійної моделі.

Економетрична оцінка моделі ґрунтується на взаємозв'язку ВВП з такими чинниками як валютний курс (E), грошова маса (M), обсяги імпорту (Im), середньозважена ставка за всіма інструментами НБУ (R), обсяг виданих кредитів (Cr), обсяг залучених кредитів (Dr), кожна з цих змінних відображає певний канал монетарної трансмісії. Розрахунок моделі здійснений на основі квартальних даних за період з 1 кварталу 2006 - по 3 квартал 2009рр. [4; 5].

Результати можливо представити у вигляді:

$$\text{ВВП} = C + 0,11 \text{ ВВП}_{t-1} - 1,02 \text{Im} + 1,54 \text{M} + 5,78 \text{E} - 0,25 \text{R} - 4,01 \text{Cr}$$

Коефіцієнт при змінній E найбільш значущий і позитивний. Звідси можливо зробити висновок що найбільш впливовий канал впливу на темпи росту ВВП - це валютний канал. У розглянутому періоді девальвація української гривні надавало значного впливу на зростання ВВП, тому що, по-перше, це стимулювало ріст зовнішнього сектору. Українська економіка є орієнтованою на експорт, доля експорту товарів та послуг становить більш ніж 45% щодо ВВП у 2008 та 2009 роках. Динаміка росту ВВП більш залежать від зовнішніх факторів та внутрішній попит на товари також значною мірою залежить від експортних доходів.

Але девальвація національної валюти повинна мати критичний поріг, тому що знецінення національної валюти також може впливати негативно на темпи росту г. Зростання витрат на імпортовану продукцію, скорочення реальних доходів споживачів через збільшення цін на імпорт, підвищення вартості зобов'язань, виражених віноземній валюті, збільшення невизначеності на валютному ринку та у секторі зовнішньої торгівлі.

У довгостроковій перспективі ревальвація української гривні може також призвести до позитивної динаміки ВВП, якщо будуть здійснюватись такі умови, як політична та економічна стабільність, покращення рахунку по поточних

операціях і позитивне сальдо балансу капіталів, а також взято курс на цінову стабільність.

Таким чином, проведений аналіз монетарного передавального механізму дозволяє зробити висновок, що валютний канал грає значну роль в монетарному механізмі, та його відокремити у самостійний механізм - механізм валютної трансмісії.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Міщенко В., Сомик А. Монетарний С в Україні. Стаття 1. Теоретичні засади трансмісійного механізму грошово-кредитної політики // Вісник Національного банку України. - 2007. - № 6. - С. 24-27.
2. В. Лепушинський Дія каналів монетарної трансмісії в економіці України// Вісник Національного банку України. - 2003. - № 2. - С. 28-32.
3. Лисенко Р., Ніколайчук С., Сомик А. Монетарний трансмісійний механізм в Україні. Стаття 2. Аналіз дії трансмісійного механізму грошово-кредитної політики // Вісник Національного банку України. - 2007. - № 11. - С. 18-24.
4. Національний банк України. Статистичний бюлетень [Електронний ресурс].- Режим доступу: - <http://bank.gov.ua/Statist/elbul.htm>
5. Державний комітет статистики України. Валовий внутрішній продукт [Електронний ресурс].- Режим доступу: - <http://www.ukrstat.gov.ua/>